

Opracował Włodzimierz Sawirski

Stare Pole, grudzień 2019 r.

Remont stada, czyli brakowanie starych loch i zastępowanie ich młodymi loszkami, przeprowadza się z dwóch powodów. Pierwszym z nich jest ekonomia i świadome wprowadzanie strategii hodowlanej mającej na celu utrzymanie, a także wzrost potencjału produkcyjnego stada. Drugim powodem jest brakowanie z konieczności, najczęściej stosowane przez naszych hodowców.

Jedna trzecia brakowania loch w Polsce wynika z przyczyn naturalnych, czyli zaawansowanego wieku zwierzęcia, przy którym następuje obniżenie jego produktywności natomiast pozostałe dwie trzecie wynika z przyczyn niezamierzonych, wśród których najważniejsze to: problemy z zapłodnieniem, jałowienie, niska plenność (liczba prosiąt w miocie) oraz problemy z gruczołem mlekowym i mlecznością. Kolejną przyczyną to słabość kończyn i wiążące się z tym urazy, problemy z poruszaniem się na skutek kulawizn lub paraliżu oraz wady budowy narządu ruchu. Kolejne miejsca na liście przyczyn brakowania zajmują choroby i infekcje, osłabienie instynktu macierzyńskiego, złośliwość i ociężałość samic, urazy kręgosłupa itp.

Poziom brakowania kształtuje się na różnym poziomie, w zależności od stosowanej w gospodarstwie technologii utrzymania świń, warunków mikroklimatycznych, sposobu żywienia i jakości pasz. Zależy również od założonego tempa postępu genetycznego i wtedy może stanowić 45% i więcej. W większości chlewni przewidywany remont stada wynosi 30-40%.

Loszki przeznaczone na remont stada mogą pochodzić z własnej hodowli bądź z zakupu. W zależności, jaki model przyjmujemy, należy młode samice odpowiednio przygotować do wprowadzenia do stada podstawowego.

Bez względu na pochodzenie loszek, muszą one spełniać pewne minimalne kryteria, aby mogły brać udział w remoncie.

Oczekiwania wobec loszki to:

- skuteczność pierwszego krycia na poziomie 86-90%,
- liczba prosiąt rodzących się ponad 10 szt.,
- waga urodzeniowa 1,5-1,6 kg,
- waga odsadzeniowa w 28. dniu 8-8,6 kg.

Loszki własne produkujemy z zastosowaniem 3 etapów.

Pierwszy etap (wybór) obejmuje prosięta od momentu odsadzenia do osiągnięcia 30 kg wagi żywej:

- w dniu odsadzenia (28. dzień) wybieramy zdrowe loszki od loch przeznaczonych do ich produkcji,
- posiadają minimum 14 sutków,
- kolczykujemy je z oznaczeniem miesiąca i rokiem urodzenia,
- umieszczamy je w osobnych kojcach zbiorowych do wagi około 30 kg,
- żywienie jak pozostałych prosiąt, tzn. prestarter i następnie starter.

Drugi etap obejmuje zwierzęta od 30 – 70 kg wagi żywej:

- odpadają sztuki chore, słabsze i mniejsze,
- żywienie paszą dla młodych loszek bogatą w witaminy i minerały - LH 1,
- eliminujemy sztuki odstające od eksterieru, czyli krótsze, niższe, z wadą postawy lub kończyn,
- ponownie przeglądamy liczbę i kształt sutków.

Trzeci etap obejmuje okres od 70 kg masy ciała do trzeciej rui:

- żywienie dawkowane dwa razy dziennie paszą dla loszek starszych bogatą w witaminy, makro i mikroelementy – LH 2,
- ograniczona intensywność przyrostu harmonijny rozwój całego organizmu,
- kontakt z knurem,
- program świetlny: około 12-16 godzin na dobę światło jarzeniowe o natężeniu oświetlenia około 200 luksów padające bezpośrednio na głowę,
- odnotowywane pierwsze naturalne ruje pod wpływem stymulacji samcem bez udziału środków farmakologicznych,
- w wieku ok. 8 miesięcy i wadze 130-140 kg, po dwóch rujach trafiają do sektora krycia.

Loszki z zakupu

Wprowadzając do stada zwierzęta z zewnątrz, musimy znać status zdrowotny fermy, z której je kupujemy. Powinien on być zbliżony do statusu własnego. W przypadku PRRS, nawet gdy mamy go w stadzie, loszki powinny być od niego wolne, ponieważ w przeciwnym razie możemy wprowadzić wirusa bardziej zjadliwego. Wprowadzone

zwierzęta powinny mieć odpowiednią wagę - około 90 kg, aby w okresie kwarantanny nie przerosły. Kupując loszki, musimy przeprowadzić następujące zabiegi:

- kwarantanna minimum 30 dni,
- badanie próbek (krew, kał, wymazy) zaraz po przybyciu zwierząt na fermę,
- powtórne badanie próbek po 3 tygodniach, w celu wyeliminowania wtórnego zakażenia podczas załadunku, transportu i rozładunku zwierząt,
- szczepienia ochronne w kierunku chorób występujących w stadzie przyjmującym (najczęściej są to: ZZZN, PCV-2, parwowiroza, różycyca, mykoplazmy, pleuropneumonia),
- zwierzętom należy zapewnić osobny budynek,
- zakupione loszki powinna obsługiwać osoba niemająca kontaktu ze stadem własnym, ewentualnie obrządek powinien być wykonany na koniec dnia, przy zachowaniu wszelkich środków bezpieczeństwa (prysznic, zmiana odzieży i obuwia itp.),
- przy obsłudze nowych zwierząt stosujemy osobne narzędzia przeznaczone tylko do użytkowania w budynku kwarantanny,
- aby kwarantanna miała sens, należy zawsze stosować zasadę całe pomieszczenie pełne - całe pomieszczenie puste,
- żywienie dawkowane dwa razy dziennie paszą dla loszek starszych bogatą w witaminy, makro- i mikroelementy – LH 2,
- utrzymanie grupowe,
- kontakt z knurem,
- program świetlny: około 12-16 godzin na dobę światło jarzeniowe o natężeniu oświetlenia około 200 luksów padające bezpośrednio na głowę.

Tak przygotowane zwierzęta zarówno z zakupu, jak ze stada własnego trafiają do sektora krycia. Trafiają do kopców pojedynczych, gdzie oczekują na inseminacje. W sektorze krycia są:

- żywione dwukrotnie paszą **flushing**,
- nadal stosuje się 16-godzinny program świetlny,
- krycie lub inseminacja odbywa się w obecności knura.

Flushing – inaczej żywienie bodźcowe, które zwiększa intensywność owulacji, przez co umożliwia uzyskanie większych miotów.

Zabieg ten polega na dostarczeniu lochom wysokiego poziomu energii, a także białka i składników mineralnych, w okresie kilku dni przed wystąpieniem rui. Dokonuje się go poprzez podniesienie wartości energetycznej paszy przy użyciu specjalnych dodatków, bogatych w cukry proste. Szacuje się, że przeprowadzenie flushingu, może zwiększyć wielkość uzyskanego miotu o 1-2 prosięta.

Przykład mieszanki paszowej uzupełniającej

Nazwa składnika pokarmowego	Jednostki miary	Poziom
EM	MJ	14,4
Glukoza	%	30,0
Laktoza	%	20,0
Skrobia	%	6,0
B-ko surowe	%	15,0
Lizyna	%	1,20
Magnez	%	0,8
Żelazo	mg	160
Miedź	mg	67
Cynk	mg	100
Selen	mcg	300
Witamina A	j.m.	30.000
Witamina D3	j.m.	6.000
Witamina E	mg	500

Podsumowanie żywienia loszek hodowlanych

Program żywienia		
Waga/faza krycia	Rodzaj paszy	Ilość (kg/dzień)
30 kg	Grower	do woli
70 kg	Loszka hodowlana I	2,2-2,5
90 kg	Loszka hodowlana II	2,2-2,5
11 dni do pokrycia	Flushing	3,5
inseminacja	Locha prośna	2-2,5

Łoski, aby spełniły nasze oczekiwania dotyczące przyszłej produktywności w stadzie podstawowym, muszą oprócz wyżej opisanych czynności mieć zapewnione odpowiednie warunki utrzymania. Dotyczy to głównie odpowiedniej temperatury, higieny w sektorze, poziomu gazów szkodliwych i powierzchni życiowej. Do rejestracji faktycznej produktywności loch niezbędne jest systematyczne prowadzenie rzetelnej dokumentacji.